

**T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
İÇ DENETİM BİRİMİ BAŞKANLIĞI**

İÇ DENETİM YÖNERGESİ

2020

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Genel Hükümler	1
Amaç ve kapsam	1
Dayanak.....	1
Tanımlar ve kısaltmalar.....	1
İKİNCİ BÖLÜM.....	2
Başkanlığın Misyonu, Vizyonu ve İlkeleri.....	2
Başkanlığın misyonu	2
Başkanlığın vizyonu	2
Başkanlığın temel ilkeleri.....	2
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	3
İç Denetimin Amacı, Kapsamı, Standartları ve Meslek Ahlak Kuralları	3
İç denetimin amacı	3
İç denetimin kapsamı.....	3
Kamu iç denetim standartları ve meslek ahlak kuralları	3
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	3
Bakan ve Birimlerin İç Denetime İlişkin Yetki ve Sorumlulukları.....	3
Bakanın iç denetime ilişkin yetkileri.....	3
Birimlerin iç denetime ilişkin sorumlulukları	4
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	4
Başkanlığın Yapısı, Başkanın, Başkan Yardımcısının, İç Denetçilerin ve Büro Personelinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları.....	4
Başkanlığın yapısı	4
Başkanın görevlendirilmesi	4
Başkanın görev ve yetkileri.....	4
Başkan Yardımcısı	5
Büro	6
İç denetçinin görevleri.....	6
İç denetçinin yetkileri.....	6
İç denetçinin sorumlulukları.....	6
ALTINCI BÖLÜM	7
Bağımsızlık, Tarafsızlık ve Mesleki Güvence.....	7
İç denetimin bağımsızlığı	7
İç denetçinin tarafsızlığı	7
İç denetçilerin mesleki güvencesi.....	7
YEDİNCİ BÖLÜM	7

İç Denetim Faaliyetlerinin Planlanması	7
Denetim evreninin oluşturulması	7
Makro risk değerlendirmesi.....	8
Denetim alanlarının belirlenmesi ve önceliklendirilmesi.....	8
İç denetim plan ve programının hazırlanması	8
Görevlendirme ve birimlere bildirim.....	8
SEKİZİNCİ BÖLÜM	8
Denetim (Güvence) Faaliyetinin Yürütülmesi	8
Ön çalışma.....	8
Saha çalışması	9
Raporlama	9
İzleme	9
DOKUZUNCU BÖLÜM	9
Danışmanlık Faaliyetinin Yürütülmesi.....	9
Danışmanlık faaliyetinin kapsamı	9
Ön çalışma.....	10
Saha çalışması	10
Raporlama ve izleme	10
ONUNCU BÖLÜM	10
Diğer Hususlar.....	10
Denetim gözetim sorumlusu.....	10
Kapsamlı görüş.....	10
Soruşturma açılmasını gerektirecek durumlar, ihbar ve şikâyetler	10
Kalite güvence ve geliştirme	10
Kıdem sırasının belirlenmesi.....	10
İçDen	11
Yürürlükten kaldırma	11
Yürürlük	11
Yürütme.....	11

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Yönergenin amacı; Ticaret Bakanlığı İç Denetim Birimi Başkanlığının işleyişi ve yönetimi, iç denetim faaliyetlerinin yürütülmesi ile Ticaret Bakanının, İç Denetim Birimi Başkanının, Başkan Yardımcısının ve iç denetçilerin iç denetime ilişkin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.

(2) Bu Yönerge iç denetim faaliyetlerini, iç denetçileri, büro personelini ve Bakanlığın merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatını kapsar.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Yönerge, İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 13 üncü maddesi uyarınca hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 3- (1) Bu Yönergede geçen;

- a) Bakan: Ticaret Bakanını,
- b) Bakanlık: Ticaret Bakanlığını,
- c) Başkan: Bakan tarafından görevlendirilen iç denetim faaliyetinin yönetiminden sorumlu olan İç Denetim Birimi Başkanını,
- ç) Başkanlık: Başkan, Başkan Yardımcısı ve iç denetçiler ile büro personelinden oluşan İç Denetim Birimi Başkanlığını,
- d) Başkan Yardımcısı: Başkana yardımcı olmak üzere Başkanın teklifi ve Bakanın onayı ile görevlendirilen iç denetçiyi,
- e) Birim yöneticisi: Bakanlık teşkilatına yönelik Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde yer alan birimlerin en üst yöneticisini,
- f) Büro: Başkanlıkta, iç denetim faaliyetlerinin gerektirdiği nitelik ve sayıda personelden oluşan birimi,
- g) Danışmanlık faaliyeti: Bakanlığın hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik faaliyetlerin ve işlem süreçlerinin değerlendirilerek geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunulmasını,
- ğ) Denetim (güvence) faaliyeti: Etkin bir iç kontrol sisteminin var olup olmadığına; risk yönetimi, iç kontrol sistemi ve süreçlerinin etkin bir şekilde işleyip işlemediğine; üretilen bilgilerin doğru ve tam olup olmadığına; varlıkların korunup korunmadığına; faaliyetlerin etkili, ekonomik, verimli ve mevzuata uygun bir şekilde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine dair Bakanlık içine ve dışına makul güvencenin verilmesini,
- h) Denetim gözetim sorumlusu: Her iç denetim faaliyetinin iç denetim standartlarına uygun olarak planlanması, yürütülmesi ve raporlanmasını gözetmek amacıyla Başkan tarafından görevlendirilen kıdemli iç denetçiyi,
- ı) Etik kurallar: Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte belirtilen etik davranış ilkelerini, Bakanlık Meslek Etik İlkelerini, Kamu İç Denetçileri Meslek Ahlak Kurallarını ve Denetim Görevlilerinin Uyacakları Mesleki Etik Davranış İlkeleri Hakkında Yönetmelikte belirtilen etik kuralları,
- i) İçDen: İç denetimin elektronik ortamda yürütülmesine imkan sağlayan Kamu İç Denetim Yazılımını,
- j) İç denetçi: Yönerge ve ilgili mevzuat çerçevesinde iç denetim faaliyetlerini gerçekleştiren sertifika sahibi iç denetçiyi,
- k) İç denetim: Bakanlığın çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyetini,
- l) İç denetim rehberleri: Kurul tarafından yayımlanan Kamu İç Denetim Rehberi (KİDR), Kamu Bilgi Teknolojileri Denetimi Rehberi ve Performans Denetimi Rehberini,

m) İç denetim standartları: Kamu İç Denetim Standartları (KİDS) ve Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü tarafından yayımlanan Uluslararası İç Denetim Mesleki Uygulama Standartlarını,

n) Kamu İç Denetçi Sertifikası Derecelendirme Formu: Kurul tarafından yayımlanan Kamu İç Denetçi Sertifikasının Derecelendirilmesine İlişkin Esas ve Usuller çerçevesinde iç denetçilerin meslek içi eğitimler, mesleki faaliyetler, yayınlanmış makale ve kitaplar, başarı belgeleri, eğitimcilik faaliyetleri, yabancı dil düzeyi, yüksek lisans veya doktora eğitimlerinden elde ettiği puanların işlendiği tabloyu,

o) KGGP: Yürütülen iç denetimin iç denetim standartlarına ve etik kurallara uygunluğunun değerlendirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla Kurul tarafından yayımlanan İç Denetim Kalite Güvence ve Geliştirme Programı ile Kamu İç Denetim Kalite Güvence ve Geliştirme Rehberi referans alınarak Başkanlıkça hazırlanan Kalite Güvence ve Geliştirme Programını,

ö) KİDR: Kurul tarafından iç denetim faaliyetlerinin bütün aşamalarına ait yöntem ve esasları belirlemek amacıyla yayımlanan Kamu İç Denetim Rehberini,

p) KİDS: Kurul tarafından Uluslararası İç Denetim Mesleki Uygulama Standartları referans alınarak yayımlanan Kamu İç Denetim Standartlarını,

r) Kurul: İç Denetim Koordinasyon Kurulunu,

s) Üst yönetici: Ticaret Bakanını,

ş) Yönerge: Ticaret Bakanlığı İç Denetim Yönergesini,

t) Yönetmelik: İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliği, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Başkanlığın Misyonu, Vizyonu ve İlkeleri

Başkanlığın misyonu

MADDE 4- (1) Başkanlığın misyonu; Bakanlığımız iç kontrol, risk yönetimi, kurumsal yönetim süreçlerini geliştirmek suretiyle kurumsal hedeflerin gerçekleştirilmesine yardımcı olmaktır.

Başkanlığın vizyonu

MADDE 5- (1) Başkanlığın vizyonu; iç denetim faaliyetlerini uluslararası standartlara ve meslek ahlak kurallarına uygun olarak yürüten bir birim olmaktır.

Başkanlığın temel ilkeleri

MADDE 6- (1) Başkanlığımız aşağıda yer alan temel ilkeler çerçevesinde faaliyetlerini yürütmeyi amaçlar.

İçgörülü, proaktif ve gelecek odaklıdır.

Çözüm üretir, değer katar.

Dürüst ve faziletli davranır.

Etkili iletişim, kalite ve sürekli gelişimi esas alır.

Nesnel davranır.

Etki altında kalmaz.

Tüm paydaşlar için;

İyi yönetişimin güvencesidir.

Mesleki özen ve dikkat gösterir, hukukun üstünlüğüne inanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İç Denetimin Amacı, Kapsamı, Standartları ve Meslek Ahlak Kuralları

İç denetimin amacı

MADDE 7- (1) İç denetim; Bakanlık faaliyetlerinin amaç ve politikalara, kalkınma planına, programlara, stratejik planlara, performans programlarına ve mevzuata uygun olarak planlanmasını ve yürütülmesini; kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasını; bilgilerin güvenilirliğini, bütünlüğünü ve zamanında elde edilebilirliğini sağlamayı amaçlar.

(2) İç denetim faaliyeti sonucunda, Bakanlık varlıklarının güvence altına alınması, iç kontrol sisteminin etkinliği ve risklerin asgariye indirilmesi için Bakanlığın faaliyetlerini olumsuz etkileyebilecek risklerin tanımlanması, gerekli önlemlerin alınması, sürekli gözden geçirilmesi ve mümkünse sayısallaştırılması konularında yönetime önerilerde bulunur. İç denetim, nesnel güvence sağlamanın yanında, özellikle risk yönetimi, kontrol ve yönetim süreçlerini geliştirmede Bakanlığa yardımcı olmak üzere bağımsız ve tarafsız bir danışmanlık hizmeti sağlar.

(3) İç denetim faaliyeti; sistematik, disiplinli ve risk esaslı bir yaklaşımla, kurumsal yönetim, risk yönetimi ve kontrol süreçlerini değerlendirir ve bu süreçlerin iyileştirilmesine katkıda bulunur.

İç denetimin kapsamı

MADDE 8- (1) Bakanlığın merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatının tüm işlem ve faaliyetleri iç denetim kapsamındadır.

Kamu iç denetim standartları ve meslek ahlak kuralları

MADDE 9- (1) İç denetim faaliyetleri, iç denetimin tanımına, ilgili mevzuat ve Kurul tarafından belirlenen KİDS ve Kamu İç Denetçileri Meslek Ahlak Kurallarına uygun olarak yürütülür, açıklık bulunmayan hallerde ise uluslararası denetim standartları ile etik kurallar dikkate alınır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bakan ve Birimlerin İç Denetime İlişkin Yetki ve Sorumlulukları

Bakanın iç denetime ilişkin yetkileri

MADDE 10- (1) Bakanın yetkileri şunlardır:

- a) İç denetimin her türlü müdahaleden uzak ve serbest olarak yürütülmesini sağlamak.
- b) İç Denetçilerin görevlerini bağımsız bir şekilde yerine getirmeleri için gereken tüm önlemleri almak.
- c) Yönerge ve KGGP ile değişiklikleri onaylamak.
- ç) İç denetim plan ve programını onaylamak.
- d) İç denetim raporlarını onaylamak ve raporlara ilişkin izleme sonuçlarını değerlendirerek gerekli tedbirleri almak.
- e) Birim ile uzlaşılamayan bulguların karara bağlanmasını sağlamak.
- f) KGGP kapsamında düzenlenen dönemsel gözden geçirme raporu ve eylem planı ile dış değerlendirme raporuna ilişkin eylem planını onaylamak.
- g) İç denetim faaliyetinin kalitesini gözetmek ve dış değerlendirme sonuçlarına ilişkin düzeltici önlemlerin alınmasını sağlamak.
- ğ) İç denetim planının uygulama sonuçlarını, Bakanlığın önemli riskleri ve kontrol sorunlarını, suiistimal risklerini, kurumsal yönetim sorunlarını içeren dönemsel raporu değerlendirerek gerekli tedbirleri almak.
- h) Kamu İç Denetçi Sertifikası Derecelendirme Formunu onaylamak.
- ı) Yönetici ve personelin denetimi engelleyici tutum ve davranışlarına ilişkin gerekli tedbirleri almak.
- i) Bakanlık dışından ihtiyaç duyulan nitelikli yardım ve tavsiye talebini değerlendirerek onaylamak.

- j) Başkanı görevlendirmek.
- k) Başkanın teklif ettiği bir iç denetçiyi başkan yardımcısı olarak görevlendirmek.
- l) İç denetçileri atamak.
- m) Başkanın yıllık, mazeret, aylıksız, hastalık ve refakat izinleri ile yurt içi ve yurt dışı görevlerini onaylamak.

Birimlerin iç denetime ilişkin sorumlulukları

MADDE 11- (1) Birimlerin sorumlulukları şunlardır:

- a) İç denetim konusuyla ilgili talep edilen elektronik ortamdakiler dahil her türlü bilgi, belge ve dokümanları belirlenen sürede vermek; nakit, kıymetli evrak ve diğer varlıkları ibraz etmek.
- b) Eylem planına bağlanan önerilere ilişkin gerçekleşme bilgilerini, eylem takvimi içerisinde altı aylık dönemler halinde Başkanlığa bildirmek.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Başkanlığın Yapısı, Başkanın, Başkan Yardımcısının, İç Denetçilerin ve Büro Personelinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Başkanlığın yapısı

MADDE 12- (1) Başkanlık; Başkan, Başkan Yardımcısı, iç denetçiler ile büro personelinin oluşur.

(2) Başkanlık idari yönden Bakana bağlı olarak faaliyetlerini yürütür ve başka makam veya mercilerle ilişkilendirilemez. Bakan, iç denetim faaliyetlerine ilişkin rol ve sorumluluklarını astlarına devredemez.

(3) İç denetim faaliyetinin kamu iç denetim standartları ve meslek ahlak kurallarına uygun ve etkili bir şekilde yürütülmesi için Bakan ve Başkan tarafından gerekli önlemler alınır.

(4) Başkanlıkta özelliği alanlarda yapılacak denetim faaliyetleri kapsamında; Bakanlık içinden ya da diğer idarelerden teknik veya uzman personel geçici süreli görevlendirilebilir. Bu görevlendirmeler, Kurul düzenlenmelerinde belirlenen esaslara göre yapılır.

Başkanın görevlendirilmesi

MADDE 13- (1) Başkan, iç denetçiler arasından Bakanın onayı ile görevlendirilir. Bu görevlendirme onay tarihinden itibaren 10 iş günü içinde Kurula bildirilir.

(2) Başkanın yokluğu halinde Başkan Yardımcısı; Başkan ve Başkan Yardımcısının yokluğu halinde ise en kıdemli iç denetçi Başkanlığa vekâlet eder.

Başkanın görev ve yetkileri

MADDE 14- (1) Başkanın görev ve yetkileri şunlardır:

- a) İç denetçilerin katılımıyla Yönerge ve KGGP ile değişiklik önerilerini, iç denetim plan ve programını hazırlamak ve Bakanın onayına sunmak.
- b) Yönerge ile değişiklik önerilerine ilişkin Kuruldan görüş almak, Bakan tarafından onaylanan Yönergeyi ve KGGP'yi Kurula göndermek.
- c) İç denetim raporlarını doğrudan Bakanın onayına sunmak.
- ç) Başkanlığı, mevzuata, iç denetim standartlarına ve Kurulun diğer düzenlemelerine uygun olarak etkin bir şekilde yönetmek.
- d) İç denetimin Bakanlığa değer katma fonksiyonunu daha etkili bir şekilde yerine getirebilmesi ve KİDS'e uyum düzeyinin artırılması amacıyla Başkanlığın işleyişine ilişkin prosedürleri içeren usul ve esasları iç denetçilerin katılımıyla düzenlemek.
- e) İç denetçilerin program kapsamında ve program dışı görevlendirmelerini yapmak.
- f) İç denetçilerin, iç denetim plan ve programlarına uygun olarak faaliyet yürütmelerini sağlamak ve bu yönde gerekli tedbirleri almak, iç denetim raporlarının, Kurul tarafından belirlenen denetim standartlarına uygunluğunu kontrol etmek.

g) İç denetçilere bilgi ve belgelerin zamanında sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almak.

ğ) İç denetimin yürütülmesi sırasında iç denetçi ile denetim gözetim sorumlusu arasında oluşabilecek uyuşmazlıkları çözüme kavuşturmak.

h) Bakan tarafından onaylanan iç denetim raporlarını ve izleme sonuçlarını Kurula; iç denetim raporlarını ilgili birimlere, Strateji Geliştirme Başkanlığına ve gerek görülmesi halinde, ilgili kamu idarelerine göndermek.

ı) İç denetim raporlarına konu eylemlerin izlenmesine yönelik bir sistem kurmak ve izleme sonuçlarını Bakana sunmak.

i) Bakanlık içinden talep edilen nitelikli yardım ve tavsiye talebini temin etmek; Bakanlık dışından talep edilen nitelikli yardım ve tavsiye talebini Bakanın onayına sunmak.

j) İç denetim için gerekli kaynakları sağlamak ve iç denetim kaynak kısıtının olası etkileri konusunda Bakanı bilgilendirmek.

k) Bütünü temsil edecek yeterli sayıda denetim yapılması halinde, iç kontrol güvence beyanına dayanak teşkil edecek kapsamlı görüş oluşturmak ve Bakanlığın iç kontrol ve kurumsal yönetim olgunluk düzeyi hakkında Bakanı bilgilendirmek.

l) KGGP kapsamında düzenlenen raporlara ve eğitim ihtiyaç analizine dayalı eğitim programları aracılığıyla iç denetçilerin sürekli mesleki gelişimini ve bilgi ve becerilerini artırmalarını sağlamak.

m) İç denetim faaliyet raporunu hazırlayarak Bakana sunmak.

n) Dönemsel raporu hazırlayarak Bakana sunmak.

o) Kamu İç Denetçi Sertifikası Derecelendirme Formunu hazırlayarak Bakanın onayına sunmak.

ö) İç denetçilerin kıdem sırasını Kurul düzenlemeleri ile Yönergeye uygun olarak belirlemek.

p) İç denetimi doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen düzenleme ve uygulamalarla ilgili ortaya çıkan tereddütleri Kurulun bilgisine sunmak.

r) İdari ve/veya cezai yönden suç teşkil eden, soruşturma veya ön inceleme yapılmasını gerektiren durumlara ilişkin iç denetçilerin tespitlerini Bakana bildirmek.

s) İç denetçilerin görevlerini yaparken bağımsızlık veya tarafsızlığının tehlikeye girdiği veya ihlal edildiği durumlarda gerekli tedbirleri almak ve Bakanı bilgilendirmek, denetlenen birimlerin yönetici ve personelinin denetimi engelleyici tutum ve hareketlerini Bakana iletmek.

ş) KGGP kapsamında düzenlenen raporlara ilişkin eylem planının gerçekleştirilmesini sağlamak.

t) Dış değerlendirme sonuçlarına ilişkin düzeltici ve iyileştirici önlemleri almak.

u) Başkanlık bütçesine ilişkin işlemler ile harcama yetkililiği görevini yürütmek.

ü) Mevzuatta verilen diğer görevler ile Bakan tarafından iç denetim faaliyetlerine ilişkin verilen diğer görevleri yapmak.

(2) Başkanın iç denetim dışında kalan görev ve/veya sorumlulukları olduğu veya olmasının beklendiği durumlarda, bağımsızlığın ya da tarafsızlığının korunmasına yönelik tedbirlerin alınması zorunludur.

Başkan Yardımcısı

MADDE 15- (1) Başkanın teklif ettiği bir iç denetçi, Bakanın onayıyla Başkan Yardımcısı olarak görevlendirilir.

(2) Başkan Yardımcısı, iç denetimin etkin olarak yönetilmesinde Başkana yardımcı olur. Başkan Yardımcısı bu kapsamda Başkan tarafından verilen görevleri yürütür ve idari görevleri bakımından Başkana karşı sorumludur. Başkan Yardımcısına denetim, danışmanlık ve denetim gözetim sorumluluğu görevleri verilebilir.

Büro

MADDE 16- (1) Büroda, faaliyetlerin gerektirdiği nitelik ve sayıda personel görevlendirilir.

(2) Büro personelinin görev, yetki ve sorumlulukları Başkanlıkça işlem yönergeleri ile belirlenir.

İç denetçinin görevleri

MADDE 17- (1) İç Denetçiler aşağıdaki görevleri yürütür.

a) Nesnel risk analizlerine dayanarak Bakanlığın yönetim ve kontrol yapılarını değerlendirmek.

b) Kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması bakımından incelemeler yapmak ve önerilerde bulunmak.

c) Harcama sonrasında yasal uygunluk denetimi yapmak.

ç) Bakanlığın harcamalarının, mali işlemlere ilişkin karar ve tasarruflarının, amaç ve politikalara, kalkınma planına, programlara, stratejik planlara ve performans programlarına uygunluğunu denetlemek ve değerlendirmek.

d) Mali yönetim ve kontrol süreçlerinin sistem denetimini yapmak ve bu konularda önerilerde bulunmak.

e) Denetim sonuçları çerçevesinde iyileştirmelere yönelik önerilerde bulunmak ve bunları takip etmek.

f) Denetim sırasında veya denetim sonuçlarına göre soruşturma açılmasını gerektirecek bir duruma rastlanıldığında, Başkan aracılığıyla Bakana bildirmek.

g) Bakanlık birimlerince üretilen bilgilerin doğruluğunu denetlemek.

ğ) Bakan tarafından gerekli görülen hallerde performans göstergelerini belirlemede yardımcı olmak, belirlenen performans göstergelerinin uygulanabilirliğini değerlendirmek.

h) Suç teşkil eden durumlara ilişkin tespitlerini Başkana bildirmek.

İç denetçinin yetkileri

MADDE 18- (1) İç denetçinin yetkileri şunlardır:

a) İç denetim konusuyla ilgili elektronik ortamdakiler dahil her türlü bilgi, belge ve dokümanlar ile nakit, kıymetli evrak ve diğer varlıkların ibrazını ve gösterilmesini talep etmek.

b) Denetlenen birim çalışanlarından, iç denetimin gereği olarak yardım almak, yazılı ve sözlü bilgi istemek.

c) İç denetimin gerektirdiği araç, gereç ve diğer imkanlardan yararlanmak.

ç) İç denetim sürecinde tespit edilen soruşturma açılmasını gerektirecek durumları Başkana bildirmek.

d) Denetlenen birimlerin yönetici ve personelinin denetimi engelleyici tutum ve davranışlarını Başkana iletmek.

İç denetçinin sorumlulukları

MADDE 19- (1) İç denetçi, görevlerini yerine getirirken aşağıdaki hususlara riayet eder.

a) Mevzuata, Yönergeye, denetim ve raporlama standartlarına ve etik kurallara uygun hareket etmek.

b) Mesleki bilgi ve becerilerini sürekli olarak geliştirmek.

c) Yetki ve ehliyetini aşan durumlarda Başkanı haberdar etmek.

ç) Verilen görevin tarafsız ve bağımsız olarak yapılmasına engel olan durumların bulunması halinde, durumu Başkana bildirmek.

d) Denetim raporlarında kanıtlara dayanmak ve değerlendirmelerinde tarafsız olmak.

e) Denetim esnasında elde ettiği bilgilerin gizliliğini korumak.

(2) İç denetçiler, denetim stratejisinin belirlenmesinde, iç denetim planı ve programı ile Yönergenin hazırlanmasında ve revizyonunda aktif katılımında bulunurlar.

ALTINCI BÖLÜM

Bağımsızlık, Tarafsızlık ve Mesleki Güvence

İç denetimin bağımsızlığı

MADDE 20- (1) İç denetim faaliyetinin planlanması, yürütülmesi, raporlanması ve izlenmesi süreçlerinde iç denetim faaliyeti bağımsızdır. İç denetçiler görevlerini Kanun, Yönetmelik, Yönerge ve KİDS'e uygun olarak tam bir bağımsızlık içinde gerçekleştirir.

(2) İç denetim faaliyetinin kapsamına, denetim uygulamalarına müdahale edilemez ve iç denetçilerin görüşlerini değiştirmeleri istenemez. İç denetçilerin görevlerini bağımsız ve hiçbir etki altında kalmadan yapmaları Başkanın ve Bakanın sorumluluğundadır. İç denetim faaliyeti, iç denetimin kapsamının belirlenmesi, yürütülmesi ve sonuçlarının paylaşılması ve raporlanması hususunda her türlü müdahaleden uzak ve serbesttir. Başkan bağımsızlığın bozulması halinde durumu üst yöneticiye bildirir ve etkilerini açıklar.

(3) İç denetim faaliyeti, daha önce danışmanlık hizmetleri gerçekleştirdiği yere güvence hizmeti sunabilir, ancak verilmiş olan bu danışmanlık hizmetinin niteliğinin tarafsızlığı zedelememesi ve görevlendirme sırasında tarafsızlığın sağlanması zorunludur.

İç denetçinin tarafsızlığı

MADDE 21- (1) İç denetim faaliyetinin güvenilirliğinin ve nesneliliğinin sağlanabilmesi için, görevin yürütülmesi sırasında iç denetçiler tarafsızlık ilkesiyle hareket eder. İç denetçiler, denetim sırasında elde ettikleri bilgi ve belgeleri değerlendirerek, başkalarının düşünce ve telkinlerinden etkilenmeden görüşlerini oluşturur.

(2) İç denetçiler, görevlerini yürütürken bağımsızlık ve tarafsızlıklarını zedeleyebilecek bir durumla karşılaşmaları halinde bu durumu derhal yazılı olarak Başkana bildirir. Başkan bu konuda gerekli tedbirleri alır.

(3) Başkan, iç denetçilerin görevlendirilmesinde, tarafsızlıklarını zedeleyebilecek hususları dikkate alır. Bu kapsamda iç denetçiler arasındaki görev dağılımında iç denetçilerin belirli bir alanda uzmanlaşmasına engel olmayacak ve aynı zamanda denetim ekiplerinin sürekli aynı iç denetçilerden oluşmasını engelleyecek şekilde rotasyon uygulanır.

(4) Denetim faaliyetinin tarafsızlığının sağlanması için denetim görevi verilen iç denetçinin denetim alanıyla ilgili herhangi bir menfaat çatışması yaşamaması veya böyle bir görüntünün oluşmasına engel olunması zorunludur. Bu çerçevede,

a) İç denetçiliğe ilk defa atananlar ile idari görevlerde iken iç denetçiliğe dönenler, daha önce görev yaptıkları idari birimlerde, görevden ayrılış tarihi üzerinden bir yıl geçmeden, denetim yapmak üzere görevlendirilemez.

b) İç denetçiler daha önce sorumlu oldukları idari faaliyetlere ilişkin danışmanlık hizmeti verebilir.

c) İç denetçiler yürüttükleri danışmanlık faaliyetleri ile ilgili olarak bir yıl geçmeden aynı alanda denetim yapamaz.

İç denetçilerin mesleki güvencesi

MADDE 22- (1) İç denetçilere Kanun, Yönetmelik ve Yönergede belirtilen görevler dışında hiçbir görev verilemez ve yaptırılamaz.

(2) İç denetçiler, Yönetmeliğin 24 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, istekleri dışında hiçbir şekilde başka bir göreve atanamazlar.

YEDİNCİ BÖLÜM

İç Denetim Faaliyetlerinin Planlanması

Denetim evreninin oluşturulması

MADDE 23- (1) Bakanlığın merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatının tüm faaliyet, süreç ve projeleri denetim evrenini oluşturur.

(2) Denetim evreninde yer alan süreçler, denetimlerin daha yönetilebilir ve maliyet etkin olması için her bir hizmet birimi bazında ikinci düzeyde detaylandırılır.

(3) Birimlerin katkısı ile denetim evreni her yıl gözden geçirilerek güncellenir.

Makro risk değerlendirmesi

MADDE 24- (1) Denetim önceliklerinin belirlenmesi amacıyla, KİDR'nin 7 numaralı ekinde yer alan "Risk Analiz Modeli" kullanılarak denetim evreninde yer alan her bir faaliyet/süreç/proje, stratejik planda yer alan amaç ve hedefler ile üst yönetici ve birim yöneticilerinin görüşleri de dikkate alınarak risk değerlendirmesine tabi tutulur. Makro risk değerlendirmesi yapılırken KİDR'nin 6 numaralı ekinde sayılan "karmaşıklık", "mali etkiler", "işlem hacmi" risk faktörleri kullanılır.

Denetim alanlarının belirlenmesi ve önceliklendirilmesi

MADDE 25- (1) Denetim evreninde yer alan alt süreçlerden her birisi müstakilen bir denetim alanı olarak belirlenebileceği gibi birbiri ile ilişkili olanlar birleştirilerek de bir denetim alanı oluşturulabilir.

(2) Denetim kaynağının optimum düzeyde kullanılması amacıyla denetim alanları "küçük", "orta" ve "büyük" ölçekli olarak sınıflandırılır. Her bir ölçek için ayrılması gereken denetim süresi denetim stratejisi ile belirlenir.

(3) Denetim alanları makro risk değerlendirmesi sonucunda almış oldukları risk puanları doğrultusunda "yüksek", "orta" ve "düşük" olarak önceliklendirilir.

İç denetim plan ve programının hazırlanması

MADDE 26- (1) İç denetim planı iç denetim faaliyetlerinin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla; denetim stratejisini, risk düzeyi yüksek ve orta olarak belirlenen denetim alanlarını, planın uygulanabilmesi için gereken denetim kaynaklarını, kaynak kısıtlarının olası etkilerini içerecek şekilde üç yıllık dönemler için hazırlanır.

(2) İç denetim planının hazırlanmasında Kamu İç Denetim Strateji Belgesi, Bakanlığın Stratejik Planı ve üst yönetici ve birim yöneticilerinin görüşleri dikkate alınır.

(3) İç denetim planında; planda yer alan faaliyetlere ilişkin kaynak tahsisi, denetimin büyüklüğü, denetimin sıklığı bilgilerini içeren denetim stratejisine yer verilir.

(4) İç denetim planı, her yıl risk değerlendirmesi ve denetim sonuçlarına göre gözden geçirilerek bir sonraki üç yılı içerecek şekilde güncellenir.

(5) İç denetim programı, bir yıllık dönemde gerçekleştirilmesi planlanan denetim (güvence), danışmanlık, izleme, iç değerlendirme ve eğitim faaliyetlerini içerir.

(6) İç denetim planının birinci yılında yer alan denetimler, mevcut iç denetçi kaynağı ölçüsünde en yüksek risk düzeyinden başlamak üzere iç denetim programına alınır.

(7) İç denetim plan ve programı aralık ayında Bakanın onayına sunulur.

Görevlendirme ve birimlere bildirim

MADDE 27- (1) Onaylanan iç denetim plan ve programı görevlendirme yazısı ekinde iç denetçilere, bildirim yazısı ekinde birimlere gönderilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Denetim (Güvence) Faaliyetinin Yürütülmesi

Ön çalışma

MADDE 28- (1) Denetim faaliyetinin amaç, kapsam ve yöntemi belirlendikten sonra bu faaliyete dair süreç analiz edilerek sürece ilişkin riskler ile bu riskleri yönetmek için uygulanacak kontroller tespit edilir.

(2) KİDR'nin 7 numaralı ekinde yer alan "Risk Analiz Modeli" kullanılarak yapılan mikro risk değerlendirmesi ile riskler; "yüksek", "orta" ve "düşük" olarak derecelendirilerek yüksek riskli alanlardaki kontroller öncelikli olmak üzere bu kontrollere ilişkin saha çalışmasında yapılacak testler belirlenir.

(3) İlgili birimlere açılış toplantısı ile denetim faaliyetinin amacı, kapsamı, yöntemi, süresi ve birimden beklentiler hakkında bilgi verilir.

(4) Hazırlanan çalışma planı ve eki görev iş programı ile risk-kontrol matrisi Başkanın onayına sunulur. Başkan, sunulan bu dokümanları en geç 2 iş günü içerisinde değerlendirir ve onaylar.

Saha çalışması

MADDE 29- (1) Denetim testleri uygulanırken yeterli ve uygun kanıtı kısa zamanda ve düşük maliyetle elde etmek için KİDR’de yer alan yöntemlere göre örneklem seçimi yapılır.

(2) Gerçekleştirilen testler sonucunda elde edilen bilgi ve kanıtlar analiz edilerek olumlu veya olumsuz bir sonuca ulaşılır. Olumsuz sonuç, test sonucunda elde edilen bilginin, kontrolün sağlıklı bir şekilde çalışmadığı ya da makul şüphe oluşturduğu anlamını taşıırken; olumlu sonuç ise elde edilen bilginin kontrolün sağlıklı bir şekilde çalıştığı veya yeterli olduğu yönünde kanaate ulaşıldığını ifade eder.

(3) Olumsuz sonuçlar bulgu formuna aktarılır. Olumlu sonuçlara ise iyi uygulama örneği olarak iç denetim raporlarında yer verilebilir.

Raporlama

MADDE 30- (1) Saha çalışması sonucunda elde edilen bulgular Başkan tarafından bulguların önem düzeylerinin, daha önce yürütülen benzer denetimlerdeki bulgu önem düzeyleriyle uyumluluğu ile bulgulardaki maddi ve mevzuata ilişkin hatalar açısından gözden geçirilir.

(2) Başkan tarafından onaylanan bulgular yazı ekinde bulgu paylaşım formuna kayden ilgili birimler ile paylaşılır.

(3) İlgili birimlere bulgu ve öneriler hakkında bilgi vermek ve her iki tarafın birbirini tam olarak anlamasını sağlamak amacıyla kapanış toplantısı yapılır.

(4) Bulgu ve önerilere ilişkin herhangi bir yanlış anlaşılmanın ya da eksikliğin yaşanmaması ve önerilere ilişkin eylem planının alınması için ilgili birimlerden yazılı görüş alınır.

(5) Bulgular, ilgili birimlerin cevabı ve kapanış toplantısında alınan görüşler dikkate alınarak KİDR’nin “5.2.3 Denetim Raporunda Yer Alacak Bulgulara Karar Verilmesi” başlığı altında yapılan açıklamalara uygun şekilde değerlendirilir. Uzlaşılamayan bulgulara ilişkin Bakanın tasarrufundan sonra iç denetim raporunda yer alacak bulgulara karar verilir.

(6) Üst yönetici ve birim yöneticilerine denetim alanının genel durumu hakkında bilgi sunmak amacıyla denetim görevi sırasında toplanan bilgi ve kanıtlar doğrultusunda görevin amaç ve kapsamına uygun bir şekilde genel bir kanaat içeren denetim görüşü oluşturulur. Denetim görüşü oluşturulurken KİDR’nin 18 numaralı ekinde yer alan model kullanılır.

(7) İlgili birim tarafından gerçekleştirilecek eylemin bulguda yer verilen kontrol eksikliğini gidermesine ilişkin gerekli değerlendirme yapılır.

(8) Düzenlenen iç denetim raporu, Bakanın onayını müteakip ilgili birimlere gönderilir.

İzleme

MADDE 31- (1) İç denetim raporları ile eylem planına bağlanan öneri gerçekleştirmeleri, KİDR’nin “7. İZLEME” başlığı altında yer alan açıklamalara uygun şekilde izleme sistemi oluşturularak takip edilir.

(2) Eylem planına bağlanan önerilere ilişkin gerçekleştirme bilgileri, eylem takvimi içerisinde altı aylık dönemler halinde ilgili birimlerce Başkanlığa bildirilir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Danışmanlık Faaliyetinin Yürütülmesi

Danışmanlık faaliyetinin kapsamı

MADDE 32- (1) Danışmanlık faaliyeti bir idari sorumluluk üstlenmeksizin icrai konularla ilgili ve kapsamlı mevzuat değişikliklerine/tasarılarına görüş verilmesi, eğitim, analiz, değerlendirme, performans göstergelerinin tespiti, kontrol öz değerlendirme, süreç

tasarımı ve proje görevleri gibi idari faaliyetlere değer katmak, kolaylaştırmak, geliştirmek ve yol göstermek amaçlarıyla gerçekleştirilir.

Ön çalışma

MADDE 33- (1) İlgili birim ile danışmanlık faaliyetinin amacı, kapsamı, süresi, karşılıklı rol ve sorumluluklar vb. hususları içeren mutabakat metni düzenlenir.

(2) İlgili birimin katkısıyla hazırlanan çalışma planı ve eki görev iş programı Başkanın onayına sunulur. Başkan, sunulan bu dokümanları en geç 2 iş günü içerisinde değerlendirir ve onaylar.

Saha çalışması

MADDE 34- (1) Çalışma planı eki görev iş programında yer alan test sonuçlarına göre ilgili birimin katkısı alınmak suretiyle iyileştirme önerileri geliştirilir.

Raporlama ve izleme

MADDE 35- (1) Düzenlenen danışmanlık raporunda yer alan tespit ve öneriler hakkında ilgili birimin görüşü alınır.

(2) Danışmanlık raporunda yer alan önerilerin eylem planına bağlanması hususunda ilgili birim ile uzlaşılması halinde, öneri gerçekleştirmeleri 31. maddede yer alan açıklamalara göre izlemeye alınır.

ONUNCU BÖLÜM

Diğer Hususlar

Denetim gözetim sorumlusu

MADDE 36- (1) Başkan, her bir denetim görevinin KİDS ile Kurul tarafından çıkarılan rehberlere uygun olarak yürütülmesini sağlamak amacıyla kıdemli bir iç denetçiyi, iç denetim programıyla denetim gözetim sorumlusu olarak görevlendirir. Denetim gözetim faaliyeti A-3 ve A-4 sertifika düzeyindeki iç denetçiler tarafından yürütülür. Başkanlıkta yeterli sayı ve sertifika düzeyine sahip iç denetçi bulunmaması halinde, denetimin gözetimi faaliyeti bizzat Başkan veya Yönetmeliğin 30 uncu maddesine göre A-2 sertifika düzeyine yükselmiş iç denetçiler tarafından da yürütülür. Denetim gözetim sorumlusu olarak görevlendirilenler, aynı anda başka bir iç denetim faaliyetinde de görevlendirilebilir.

(2) Denetimin gözetimi faaliyeti, Yönetmeliğin “Denetimin Gözetimi Faaliyeti” başlıklı 14 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasına uygun olarak yürütülür.

Kapsamlı görüş

MADDE 37- (1) İç denetim faaliyetinin kurumun bütünü hakkında fikir verebilecek düzeyde olması halinde, Bakanlığın iç kontrol ve kurumsal yönetim olgunluk düzeyini değerlendiren ve iç kontrol güvence beyanına dayanak teşkil eden kapsamlı görüş verilir.

(2) Kapsamlı görüş verilirken KİDR'nin 3 numaralı ekinde yer alan “olgunluk seviyeleri” modeli kullanılır.

Soruşturma açılmasını gerektirecek durumlar, ihbar ve şikâyetler

MADDE 38- (1) İç denetim sürecinde iç denetçiler tarafından tespit edilen soruşturma açılmasını gerektirecek durumlar, inceleme raporu marifetiyle Bakanın bilgisine sunulur.

(2) İç denetçilere gelen ihbar ve şikâyetler ilgili birimlere iletmek üzere Başkanlığa gönderilir.

Kalite güvence ve geliştirme

MADDE 39- (1) KİDS'e uyum düzeyini değerlendirmek için yapılan iç değerlendirme ve dış değerlendirme faaliyetleri İç Denetim Kalite Güvence ve Geliştirme Programı ile Kamu İç Denetim Kalite Güvence ve Geliştirme Rehberi referans alınarak Başkanlıkça hazırlanan KGGP'ye uygun olarak yürütülür.

Kıdem sırasının belirlenmesi

MADDE 40- (1) Başkan tarafından, iç denetçilerin sertifika derecelerinde değişikliğin meydana geldiği yıl sonunda kıdem sırası yeniden belirlenerek iç denetçilere duyurulur.

(2) Kıdem sırasının belirlenmesinde Kamu İç Denetim Genel Tebliğinin 16. maddesinde yer alan düzenleme esas alınır. Bu düzenlemedeki kriterlere göre kıdem sırasının eşit olması halinde, son alınan sertifika puanı yüksek olan iç denetçi kıdemli sayılır.

İçDen

MADDE 41- (1) İç denetim faaliyetleri İçDen üzerinden yürütülür.

Yürürlükten kaldırma

MADDE 42- (1) 07.02.2013 tarihli Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Denetim Yönergesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 43- (1) Yönerge, Bakanın onayı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 44- (1) Yönerge, Bakan tarafından yürütülür.